

TE24-uudistus, Sote-yhdyspinnat –työryhmän 3. kokous

Aika 20.4.2023 klo 12.30-14.30

Paikka Teams

Osallistujat Liite 1

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Jenni Wessman avasi kokouksen klo 12.30 ja toivotti osallistujat tervetulleiksi.

Puheenjohtaja totesi, että edellisen kokouksen (30.3.2023) muistioon (Liite 2) ei ole tullut kommentteja. Muistio on viety TEM-hankeikkunaan. Mikäli muistioon tulee vielä huomioita, ne voi toimittaa sihteeristölle tiedoksi.

Hyväksyttiin kokouksen asialista. Todettiin, että sihteeri kirjaa kokouksen osallistujat Teamsin osallistujaraportista.

Sote-yhdyspinnat –työryhmän uusi asiantuntijajäsen Ellen Vogt Hyvil Oy:stä esittäytyi.

2. Ajankohtaista työryhmän työskentelyssä

Puheenjohtaja piti ajankohtaiskatsauksen. TE2024 ja KOTO 2024 –uudistusten toimeenpano-ohjelman valmisteluverkoston Tampereen lähityöpajassa käsiteltiin Toimeenpanon käsikirjan valmistelua ja sisältöä. Puheenjohtaja kertoi terveiset lähityöpajasta (Liite 3, dia 3).

Työpajassa oli laaja sidosryhmäosallistujien joukko valmisteluverkostosta. Valmisteluverkosto on valmistellut toimeenpanon käsikirjaa, jota käytiin lähipäivillä läpi. Tekstiä on tuotettu runsaasti, käsikirjaa on tiivistetty ja tätä versiosta käsiteltiin lähipäivillä. Käsikirjaa pidettiin lähipäivien keskusteluissa edelleen hyvin laajana. Osa verkoston osallistujista ja taustaorganisaatioista toivoi tiivistä käsikirjaa, osa puolestaan toivoi hyvinkin kohdennettua tietoa. Todettiin, että erityisesti tarvitaan järjestämisvastuuseen liittyvää tietoa sekä aikataulutietoa.

Lähipäivien päätteeksi oli päätetty, että käsikirja jaetaan kahteen osaan: Yleisesittelyyn ja tarkempaan käsikirjaan. Toiveena oli vielä käsikirjan käyttäjälähtöisyyden parantaminen. Käsikirja on tällä hetkellä Kuntaliitolla työstettävänä, jotta voidaan vielä kirkastaa sitä, miten käsikirja palvelee kuntatoimijoita parhaiten. Molemmat osat ovat tulossa nähtävillä lähiviikkojen aikana.

Puheenjohtaja kysyi valmisteluryhmältä, mikä on sote-yhdyspinnat -työryhmän näkökulmasta kriittistä tietoa, jota pitäisi viestiä päättäjille jotain juuri nyt. Keskusteltiin aiheesta:

- Keskusteltiin tilannekuvasta: Hyvinvointialueet ovat vasta aloittaneet toimintansa vuoden 2023 alusta ja samalla TE2024-uudistuksen toimeenpanon valmistelu on jo käynnissä. Tuotiin esiin, että tarvitaan yhteyksiä puolin ja toisin, jotta päästään rakentamaan yhdyspintoja jo heti tässä vaiheessa.
- Tuotiin esiin, että valmistelua kohtaan kohdistuu odotuksia sekä kuntapuolelta että hyvinvointialuepuolelta.
- Puheenjohtaja totesi, että on hyvä luoda luottamuksen ilmapiiriä puolin ja toisin. Aikataulunäkökulmasta tuotiin esiin, että yhdyspintojen rakentamistyön ja yhteisen toiminnan logiikan rakentamisen tulisi alkaa jo tässä vaiheessa.

- Pohdittiin, kokevatko hyvinvointialueet nyt muodostuvat työllisyysalueet sirpaleisena toimijakenttänä ja mitä haasteita tämä sirpaleisuus mahdollisesti tuo yhteispintatyön rakentamiseen.
- Nostettiin esiin myös sitä, että yhteispinta-asiat ovat myös hyvinvointialueiden ja Kelan intresseissä ja esimerkiksi TYP-toiminnan osalta myös hyvinvointialueita ja Kelaa lainsäädännössä velvoittavia.
- Puheenvuoroissa nostettiin esiin myös sitä, että hyvinvointialueet ovat hyvin erilaisissa tilanteissa työkyvyn tuen malleissa ja vielä on tehtävää palvelujen yhdenmukaistamisessa sekä hyvinvointialueiden sisällä että eri hyvinvointialueiden välillä.
- Hyvinvointialueilla on myös taloudellisia reunaehtoja ja niitä sitovaa lainsäädäntöä, jotka vaikuttavat siihen, miten ja mitä palveluita hyvinvointialueet voivat tarjota. Alueilla on kuitenkin tahtotilaa työllisyyden ja elinvoiman tukemiseen.
- Tuotiin esiin sitä, että oltaisiin samalla polulla viemässä eteenpäin näitä isoja rakenneuudistuksia. Annetaan myös puolin ja toisin armoa, kun isot rakenteet rytisevät.
- Toivottiin, että voitaisiin tehdä konkreettista listausta niistä asioista, jotka tulee huomioida ja tiedottaa kuntapäätäjiä. Pohdittiin, miten ja millä tavalla tiedottamista voitaisiin toteuttaa. Puheenjohtaja totesi, että otetaan tiedottaminen mietittäväksi sihteeristöön ja palataan asiaan tulevilla kokouksissa.

Puheenjohtaja kiitti osallistujia aktiivisesta keskustelusta ja totesi, että yhteistyö on yhdessä tekemistä ja toisten tuntemista. Puheenjohtaja päätti keskustelun toteamalla, että ryhmä on päässyt luottamuksen ilmapiiriin, jossa lähdetään ymmärtämään toista ja rakentamaan uutta.

Puheenjohtaja totesi, että toimeenpanon käsikirjan ohella toinen keskeinen dokumentti on sote-yhdyspinnat –työryhmän suositukset-dokumentti. Puheenjohtaja näyttikin alustavaa sisällyluetteloita ryhmän suositukset –dokumentille (Liite 3, dia 4) ja toi esiin, että suositukset-dokumenttiin voitaisiin tuoda esiin juuri tätä ydintietoa, jota on keskustelussa noussut nyt esille. Suositukset-dokumentti on yksi ryhmän päätuoksista. Se ei ole ohje, vaan koonti niistä asioista, joita pitää huomioida, kun rakennetaan sote-yhdyspintoja. Työryhmä työstää suositukset-dokumenttia tiiviisti.

3. Alustus: Näkökulmia tulevaan yhteispalveluun tutkimuksesta

Tutkimuspäällikkö Peppi Saikku THL:stä piti alustuksen otsikon aiheesta taustaksi keskustelulle yhteistoimintamallista (Liite 4). Tutkimuksessa on lähdetty siitä, että on erilaisia mahdollisuuksia arvioida näitä malleja. TYP:n malli on lähimpänä niin sanottua kumppanuusmallia, joka perustuu eri hallinnonalojen yhteiseen sopimukseen. Kumppanuusmalli ei kuitenkaan sisällä hallinnollista yhdistelyä. Esityksessä käsiteltiin TYP-toiminnan taustaa ja muutoksia, tuloksia ja vaikutuksia sekä haasteita toimeenpanossa paikallistasolla. Tulevaa kohti katsoen on pohdittava, miten uuden lain toimeenpano tapahtuu ja millaisia kehittämismahdollisuuksia voidaan tunnistaa esimerkiksi etuuksien ja palvelujen yhteensovittamisessa.

4. Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamalli

Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä /Yhteistoimintamalli

Hanna Liski-Wallentowitz esitteli työllistymisen monialaisesta edistämisestä annettua lakia (381/2023, ”TyME-laki”) siitä näkökulmasta, mitä uutta laissa on, mikä säilyy ennallaan ja kuka tekee mitään (Liite 5). Tiimerissä on työryhmän käyttöön myös lakipykälien vertailu. Yleisesti

ottaen voidaan todeta, että rakenteellisesti pitkälle TYP-lain pohjalle rakentuva, mutta muutoksiakin on. Yhteistoimintamallin sääntelyllä korvataan nykyinen TYP-laki. Yhteistoimintamalli on edelleen kolmen toimijan alue (työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kela).

Puheenjohtaja avasi keskustelun. Hanna Liski-Wallentowitz täsmensi työskentelyn teemaa kysymällä työryhmältä, tarvitaanko toimeenpanon tueksi tämän tyyppistä käsittemäärittelyä. Mikäli tarvitaan, onko tässä tunnistettu olennaiset käsitteet vai onko tarvetta laajentaa sanastoa. Sanastotyö on mahdollista erottaa omaksi myös alavalmistelukseen.

Termit ja keskeiset käsitteet / Keskustelu

Keskusteltiin termien ja keskeisten käsitteiden määrittelyn tarpeesta. Keskustelussa nousi esiin:

- Käsitteiden määrittely on todella olennaista mutta hankalaa. Useat käsitteet eivät ole yksiselitteisesti määriteltävissä. Esimerkiksi monialaisen tuen tarpeen käsite nähtiin erääksi vaikeimmin määriteltäväksi TYP-toiminnan käsitteeksi.
- Tuotiin esiin, että on hankalaa tämän käsitteen pohjalta haarukoida resursseja, koska asiakasmäärää ei tiedetä kovin tarkasti. Tuotiin esiin myös sitä näkökulmaa, että yhteistyön organisointi on keskeistä. Tulisi pohtia sitä, tarvitseeko asiakas aidosti palvelujen yhteensovittamista vaiko vain sote-palveluita.
- Keskustelussa tuotiin esiin, että hyvinvointialueilla on lähdetty tekemään palveluita tulevaisuuden sote-keskus –konseptin mukaisesti, jolloin työskennellään tiimimallia käyttäen.
- Moniammatillinen ja monialainen –käsitteiden tulisi olla selkeästi määritelty.
- Palveluiden yhteensovittaminen on keskeistä, sillä asiakas voi saada runsaasti eri palveluita, mutta yhteensovittamisen ollessa puutteellista, tuloksia ei synny. Pelkkä konsultaatio ei useissa tapauksissa ole riittävä toimenpide.
- Prosessien hallinta on keskeistä, omaoloarviota ollaan lanseeraamassa ja olisi tärkeää mahdollisimman varhaisessa vaiheessa kyetä seulomaan monialaisen palvelun tarpeessa olevat asiakkaat.
- Tuotiin esiin tarvetta työkaluille monialaisen tuen tarpeen arviointiin. Mikä on yhteistoimintamallia ja mikä on muuta, nämä tulisi selkeästi määritellä. Palvelujen yhteensovittamista tarvitsevat kaikki, joilla on useita palveluntarpeita. Puheenjohtaja totesi vastauksena, että lain esitöissä on todettu, että intensiivinen, erityinen tuki erottaa yhteistoimintamallin muusta palveluntarpeesta.
- Asiakkaila on erilaisia tilanteita ja mahdollisuuksia osallistua palveluihin. Monialaisen tuen tarpeen arviointi on usein työkyvyn arviointia. Työnhakijoissa on paljon asiakkaita, joilla ei ole mahdollisuuksia osallistua muihin kuin sote-palveluihin. Miten turvataan palvelujen jatkuvuus asiakkaiden näkökulmasta?
- Asiakkaiden näkökulmasta eheät prosessit ovat toivottavia. Työllistymistä edistävä monialainen palvelu muuttuu työttömyyden pitkittymisestä riippumattomaksi, toisaalta on edelleen kuntouttavaa työtoimintaa koskeva lainsäädäntö, joka on sidottu pitkittyneeseen työttömyyteen. Tuotiin esiin, että kaivattaisiin pohdintaa siitä, miten nämä kaksi kokonaisuutta suhtautuvat toisiinsa.
- Varapuheenjohtaja totesi yllä olevaan liittyen, että asiasta on käyty keskustelua ja tämä tematiikka on tunnistettu. Työllistymistä edistävän ja kuntouttavan työtoiminnan suhdetta ja lainsäädäntöä tulisi tarkastella. Asia on poliittinen ja myös tulevan hallituksen hallitusohjelmakirjaukset vaikuttavat asian käsittelyyn.

Yhteistoimintamallin kuvaus (kotitehtävän purku)

Puheenjohtaja alusti kotitehtävän purkamisen ja kertasi tehtävänannon (Liite 3, dia 11).

Keskustelussa nousi esiin:

- Aikatauluhaasteiden tunnistamista pidettiin tärkeänä: Tuotiin esiin, että kuntapuolella ratkaisut tulevat nopealla aikataululla tehtäväksi, mistä syystä yhteistoimintamallin kuvauksen tulisi olla tässä vaiheessa melko karkealla tasolla.
- Toivottiin myös, että suunnitelmaa voitaisiin tarkistaa ja muuttaa sitä mukaa, kuin asiat valmistelun aikana etenevät ja yhteistyön yhdyspinnalla tarkentuvat. Suunnitelman tulisi olla kehittyvä dokumentti.
- Tuotiin esiin asiakasprosessien olemassaolon muistamista. Muutosvaiheessa prosessit ovat usein vaarassa unohtua ja tässä myös monialaisuus voi olla vaarassa kadota. Asiakasohjauksen tulee olla keskiössä.
- Pohdittiin, onko tietopohja riittävä. Onko valmistelijoilla riittävä tieto asiakaskunnan perusrakenteesta? Onko edellytyksiä arvioida taloudellisia vaikutuksia ja resurssikysymyksiä pohjatietojen pohjalta?
- Tuotiin esiin sitä, miten asiakaskohderyhmä voidaan tunnistaa ja mikä on potentiaalinen asiakasvolyyymi. Resurssien määrittämisen kannalta tämä olisi keskeistä. Tuotiin esiin myös sitä, että muutos voi aiheuttaa resurssitarpeita myös hyvinvointialueilla.
- Puheenjohtaja totesi edeltävään liittyen, että substanssilainsäädäntö velvoittaa vastaamaan palveluntarpeeseen. Yhteistoimintamalli on yhteensovittamista, ei palvelu sinänsä eikä nyt käsillä ole myöskään aiempaan verrattuna uusi palvelu. Uutta asiakaspalvelutarvetta ei tule tässä yhteydessä äkillisesti lisää.
- Pidettiin keskeisenä monipuolista kokonaiskuvaa yhteensovittamisessa eri tietolähteistä koostaen (demografiset tiedot, hyvinvointitiedot, sosioekonomiset tiedot, palvelujen käyttäminen, asiakkaiden kokemustiedot sekä kustannustiedot).

Puheenjohtaja kiitti osallistujia aktiivisesta keskustelusta ja nosti vielä esiin ja pohdittavaksi kysymystä siitä, mikä tieto olisi kuntien päättäjille tässä vaiheessa keskeisintä, kun työllisyysalueet ovat parhaillaan muotoutumassa. Työryhmä voi jatkaa muista keskeisistä teemoista käytävää keskustelua myös jatkossa.

Yhteistoimintamallin tietopohja

Puheenjohtaja näytti kokousmateriaaleissa olevasta diaesityksestä diaa, johon on jo koottu tietolähteitä (Liite 3, dia 12). Tietoa on jo olemassa ja koottuna.

Keskusteltiin tietopohjasta:

- Dialla esitetty tietopohja on peruutuspeiliin katsovaa ja perustuu erilaisen toimijakentän tilanteeseen. Ei ole siirrettävissä nykyhetkeen sellaisenaan. Tietopohja ei ole nyt se ratkaisu vaan yhteisen tekemisen käynnistäminen uudestaan ja yhteisen valmistelun käynnistyminen. Asiakkaat ovat yhteisiä ja määrittelyt sitä myöten myös.
- Tuotiin esiin huolta siitä, miten saadaan hyvinvointialueet mukaan valmistelutyöhön ja mikä tilanne on alueilla tällä hetkellä. Aikataulua pidettiin liian tiukkana ja tämän katsottiin jäävän suunnitelman toiseen vaiheeseen. Hyvinvointialueiden mukanaoloa pidettiin keskeisenä yhdyspinta-asioiden pohtimiseen.

- Yhteistoimintamalleihin liittyen tuotiin esiin, että tiedon pitäisi olla näihin suhteutettua ja monialaista. Vaatisi uudenlaista ajattelua ihmisten elämäntilanteisiin nähden ja eri tietojen, muun muassa Kelan tietojen yhdistämistä ja sen tunnistamista, millaisia tarpeita asiakkailta on.
- Tietoa uudistuksesta olisi vietävä hyvinvointialueiden päättäjille hyvin vahvasti. Hyvinvointialueiden ja TE-toimijoiden tulisi tehdä uudistusta samaan suuntaan. Tiedon hajoamista pidettiin suurena riskinä.

Varapuheenjohtaja totesi, että hyvinvointialueet ovat tässä vaiheessa vielä erilaisissa tilanteissa, ei voi sanoa vielä yhteismitallisesti kaikkia hyvinvointialueita koskien sitä, miten asiat ovat alueilla.

Puheenjohtaja kiitti osallistujia keskustelusta ja summasi puheenvuoroja siten, että yhteistä valmistelupintaa ja yhteistyötä ollaan valmiita hakemaan.

5. Muut ajankohtaiset asiat ja ilmoitusasiat

Ei muita ajankohtaisia asioita tai ilmoitusasioita tässä asiakohdassa.

6. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään 11.5.2023 (Teemana työllistymistä edistävät sote-palvelut, muut ajankohtaiset asiat)

Seuraavaa kokousta varten on kotitehtävä, jonka ohjeistus löytyy tiimeristä palautus 2.5. mennessä tiimerin kotitehtävät-kansioon.

Todettiin aikataulu kevään ja alkukesän kokousten osalta, kokoukset pidetään 31.5.2023 ja 19.6.2023.

Puheenjohtaja mainitsi vielä vinkiksi Kuntaliiton laatiman hyvinvointialueen ja kuntien strategisen yhteistyösopimusmallin (Liite 3, dia 13), jota voi käyttää järjestämissuunnitelman laatimisen tukena. Linkki yhteistyösopimusmalliin on mainitussa diassa.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti osallistujia rakentavasta keskustelusta ja päätti kokouksen klo 14.32

Hyväksytty puheenjohtajistossa 26.4.2023, valmisteluryhmälle 27.4.2023—4.5.2023, kommentointimahdollisuus ennen julkaisemista.

Muistion laati *Kaisu Harju-Kolkka, STM*

Liitteet:

Liite 1 Osallistujat

Liite 2 Edellisen kokouksen muistio (löytyy 30.3.2023 kokouksen kansioista Tiimeristä)

Liite 3 Jenni Wessmanin diaesitys

Liite 4 Peppi Saikun diaesitys

Liite 5 Hanna Liski-Wallentowitzin diaesitys